

UiO : **Institutt for offentlig rett**

Det juridiske fakultet

**Introduksjon av andre studieår på masterprogrammet i
rettsvitenskap**

Studieårsansvarlig: Christoffer C. Eriksen

Introduksjonsforelesninger – oppstart ordinær undervisning

Tirsdag 11. august: kl. 10.15-14.00

- Andre studieår (introduksjon)
- Ex fac (introduksjon)
- Folkerett (introduksjon)
- EØS-rett (introduksjon)

Torsdag 13. august kl 12.15-14.00

- Statsforfatningsrett (ordinær forelesningsrekke)

Introduksjon til andre studieår: Oversikt over forelesningen

- I. Hva handler andre studieår om?
- II. Fellestrekk mellom fag og regler på andre studieår
- III. Det pedagogiske opplegget

I. Hva handler andre studieår om?

- Noen eksempler

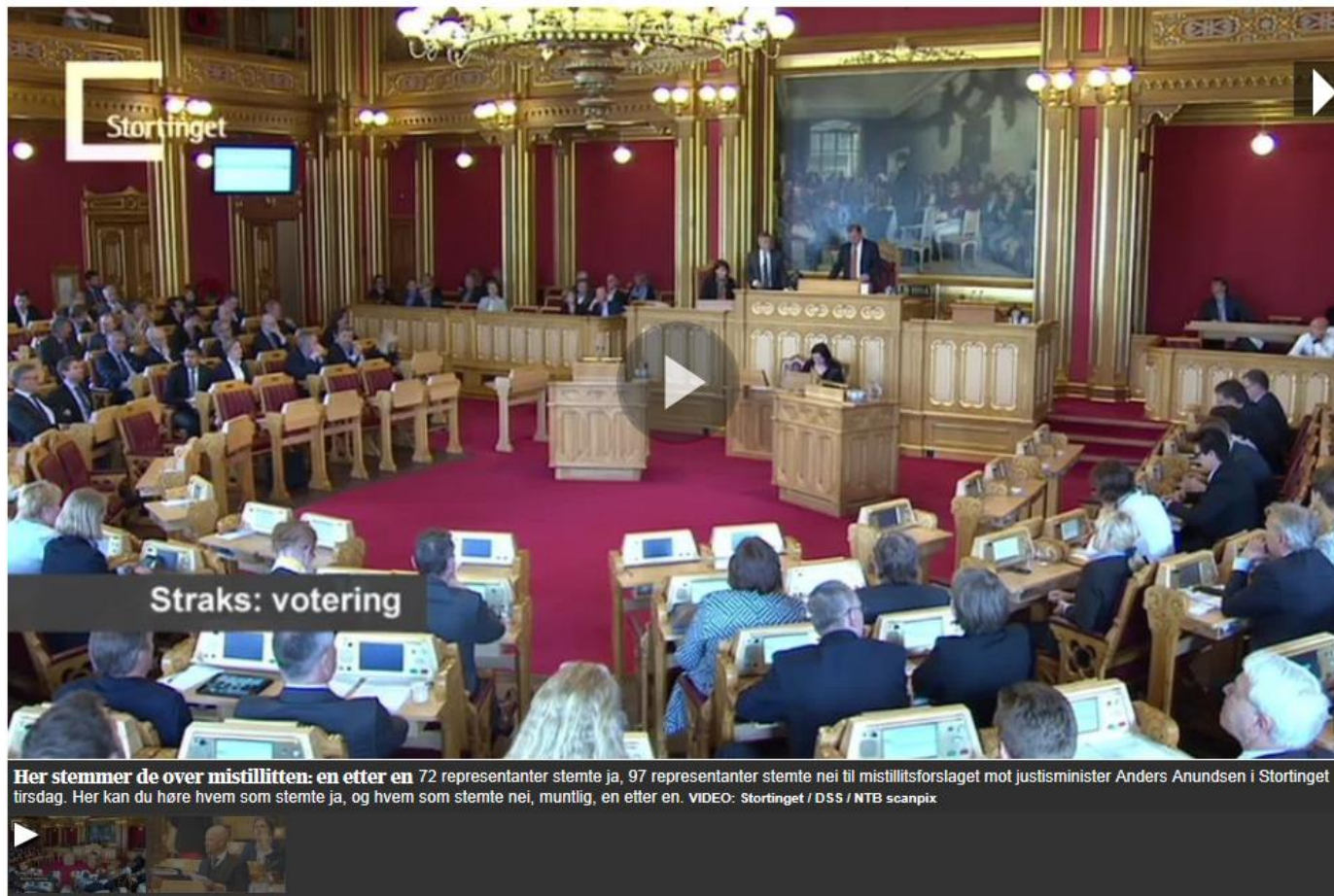
ESA: Norges vannscooter-forbud er ulovlig

Vannscooter-entusiast: - På høy tid

STRANDET: Vannscootere har vært ulovlig i Norge siden 6. juli i år. Nå mener ESA at forbudet bryter med EØS-reglene. Foto: Alf Øystein Støtvig

Anundsen unngikk mistillit i Stortinget etter asylbarnsaken

Det rødgrønne mistillitsforslaget mot justisminister Anders Anundsen (Frp) falt som ventet da Stortinget gikk til votering ved navneopprop tirsdag. Men han fikk sterk kritikk

NTB, [Geir Salvesen](#),

Oppdatert: 19.mai. 2015 17:24

annonse

Kan du gjøre
Norges ledende bank

Krever gransking av norsk Libya-bombing

Sør-Afrika hevder NATO misbrukte FN-resolusjon

NORGE I KRIG: Her er to av de norske F-16-flyene som i vår og sommer var stasjonert på Souda Air Base på Kreta. Herfra fløy de bombetokt over Libya. Foto: LARS MAGNE HOVTUN, Forsvaret

KLOKE MENN: Riksforsamlingen på Eidsvoll slik Oscar Wergeland i maleriet fra 1880-årene forestilte seg seansen.

Frihetens forskole

Endelig begynner jeg å skjønne hvordan fedrene på Eidsvoll kunne lage en varig grunnlov i løpet av fem uker. De var godt forberedt.

Publisert den **16. jun 2013**, kl. 13:02 av

Gudlev Forr

Kommentator i Dagbladet

I. Hva handler andre studieår om?

- Tre emner på to semestre
- Første semester
  - JUS2111 Statsforfatningsrett og internasjonal rett
    - Statsforfatningsrett (10 stp)
    - Folkerett (5 stp)
    - EØS-rett (5 stp)
  - JFEXFAC04 - Examen facultatum - rettsvitenskapelig variant
    - Rettsfilosofi
    - Rettsteori – rett, samfunn og legitimitet:
    - Språkfilosofi
- Andre semester
  - JUS2211- Forvaltningsrett
    - Alminnelig forvaltningsrett (15 stp)
    - Velferdsrett (8 stp)
    - Miljørett (7 stp)

II. Fellestrekk

- 1) Hva er felles for emnene på andre studieår?
- 2) Hva er felles for de rettsreglene som andre studieår handler om?
- 3) Hva er felles problemstillinger for emnene på andre studieår?

1) Fellestrekk mellom emene på andre studieår?

- Offentlig rett, ikke privat rett
- Hva menes med «offentlig rett»?
  - Om ordet «offentlig»: Noe som alle har adgang til, for åpne dører; som angår alle; som gjelder stat og kommune
  - Retten kan være «offentlig» på minst tre måter:
    1. Rettsnormer som er etablert i offentlighet («prosesser som alle har adgang til; for åpne dører»)
    2. Rettsnormer som gjelder alle i en offentlighet («som angår alle»)
    3. Rettsnormer om offentlige myndigheter og deres forhold til private parter («som gjelder stat og kommune»)

«Hvem, hva, hvor» i offentlig rett

Hva er «offentlig myndighet»?

Hvem har offentlig myndighet?

Hvor er det offentlig myndighet?

Hva er offentlig myndighet?

- «Myndighet»
  - Navn på evne til å fastsette bindende normer (for seg selv eller andre) = kompetanse
  - Navn på bestemte organer (myndighetene)
- Myndighet forstått som kompetanse
  - Privat kompetanse: evne til å inngå avtaler, bestemme over egen eiendom, mv.
  - Offentlig kompetanse: evne til å fastsette bindende normer for andre basert på et særskilt rettslig grunnlag (traktat, grunnlov, lov, mv.)

Hvem har offentlig myndighet i Norge?

- Stortinget
  - Regjeringen og forvaltningen
  - Tingrettene, lagmannsrettene og høyesterett
-

- EFTAs overvåkningsorgan (ESA)?
- EFTA-domstolen?
- EUs organer?
- FNs sikkerhetsråd?
- Den internasjonale domstolen i Haag?
- Den internasjonale straffedomstolen?
- Verdens handelsorganisasjon (WTO) ?

Hvor finnes offentlig myndighet?

- Norge
  - Stortinget, Regjeringen og forvaltningen, tingrettene, lagmannsrettene og høyesterett
- Europa
  - EFTAs overvåkningsorgan (ESA)?, EFTA-domstolen?, EUs organer?
- Verden
  - FNs sikkerhetsråd?, Den internasjonale domstolen i Haag?, Den internasjonale straffedomstolen?, Verdens handelsorganisasjon (WTO) ?

Offentlig rett: rettsnormer om offentlige myndigheter og deres forhold til private parter

- Offentlig rett på nasjonalt, europeisk og globalt nivå?
  - Nasjonale, europeiske og globale rettsregler:
    - etablerer organer med offentlig myndighet
    - regulerer forholdet mellom organenes myndighet og andre
- Men sentrale forskjeller mellom offentlig rett på nasjonalt, europeisk og globalt nivå

Forskjeller mellom offentlig rett på ulike nivåer

- I konstitusjonelle demokratier (som Norge) er retten også «offentlig» - i den forstand at
  - offentligheten har mulighet til å delta i prosesser som leder frem til vedtakelse av lov og forskrift
  - retten etablerer rammer for offentlighetens deltakelse i lovgivnings- og forskriftsprosessen
- Det er få europeiske og globale rettsregler er «offentlige» på ovennevnte måter
  - Europaparlamentet deltar i utforming av nye EU-regler, men finnes det en europeisk offentlighet?

2) Hva er felles for de rettsreglene som andre studieår handler om?

- Hvilke offentligrettslige regler handler andre studieår om?
- Rettsnormer som regulerer offentlig myndighet på lokalt, statlig, regionalt og globalt nivå
  - Den norske statsforfatningen
  - EØS-rett
  - Folkerett
  - Forvaltningsrett
    - Alminnelig forvaltningsrett
    - Velferdsrett
    - Miljørett

Fellestrekk mellom regler om offentlig myndighet på ulike nivåer

- Mulige offentligrettslige prinsipper:
  - Åpenhet?
  - Legalitet?
  - Begrunnelsesplikt?
  - Proporsjonalitet?
  - Domstolskontroll?

Fellestrekk mellom de rettsregler som andre studieår handler om?

- Rettsregler som regulerer offentlig myndighet vs. privatrettslige regler?
  - Privatrett regulerer forholdet mellom mer eller mindre autonome og likestilte parter
    - Flere unntak, f. eks forbrukerkjøpsloven (regulerer forholdet mellom parter med antatt ulikt styrkeforhold)
  - Offentlig rett regulerer forholdet mellom parter som ikke er likestilt:
    - Offentlige myndigheter kan gripe inn i borgernes frihet, om nødvendig ved bruk av fysisk makt

Offentlig rett og legitimitet

- Bør vi som borgere akseptere at offentlige myndigheter griper inn i vår frihet, og hvilke krav bør i så fall stilles til myndighetsutøvelsen?
- Hvilken funksjon har rettsregler som regulerer offentlig myndighet?

3. Felles temaer og problemstillinger for emnene på andre studieår

- Studier av
  - Avgjørelsestyper
  - Evne til å treffe avgjørelser

3. Studier av avgjørelsestyper

- Norske organer:
  - Stortingets lovgivningsbeslutninger
  - Forvaltningsvedtak
  - Domstolenes avgjørelser (dommer, kjennelser)
- Europeiske organer:
  - EFTAs overvåkningsorgans (ESAs) avgjørelser i konkurranse- og statsstøttesaker
  - EFTA-domstolens avgjørelser
  - EU-kommisjonens avgjørelser
  - EUs lovgivende organer
  - EU-domstolen
- Globale organer
  - FNs sikkerhetsråd
  - Den internasjonale domstolen i Haag
  - Den internasjonale straffedomstolen
  - WTO

Studier av evne til å treffe avgjørelser

- Offentligrettslige avgjørelser forutsetter en evne (kompetanse) til å fastsette noe som er bindende for andre (normer)
  - I. Hvem har evne til å treffe avgjørelser som er bindende for andre?
    - ✓ Spørsmål om personell kompetanse
  - II. Når har noen evne til å treffe avgjørelser som er bindende for andre?
    - ✓ Spørsmål om kompetansebetingelser
  - III. Hva kan det treffes bindende avgjørelser om?
    - ✓ Spørsmål om kompetansens innhold

Hva med menneskerettigheter?

- Emnet plassert i første studieår, men er vesentlig for offentlig rett
  - Menneskerettigheter er særlig sentrale for statsrett og folkerett
  - Statsrett og folkerett er også nødvendig for god forståelse av menneskerettigheter
  - Menneskerettigheter er også viktig i andre offentligrettslige fag
- Vær oppmerksom på at andre studieår forutsetter forkunnskaper i menneskerettigheter

3) Det pedagogiske opplegget

- Mål
- Litteratur
- Fakultetets tilbud – undervisning og oppgaver
- Eksamen

Kunnskapsmål

- God forståelse av de grunnleggende sidene av de juridiske emnene som inngår i studieåret og sammenhengen mellom dem
- Kunnskap om
  - teoretisk refleksjon over hva rett og rettslig normativitet er,
  - sentrale trekk ved den moderne rettens utvikling,
  - teoretiske diskusjoner om retten i samfunnet, og
  - om ulike former for flertydighet og slutningsmåter og deres betydning i jussen.

Ferdighetsmål

- Bruke rettsreglene i offentligrettslige fag på forsvarlig vis
- Føre juridiske resonnementer basert på anerkjent metode
  - Oppdage hva rettsspørsmål går ut på,
  - Stille spørsmål klart og tydelig, og skille mellom spørsmål som ligner hverandre,
  - Ha vurderingsevne og selvstendighet til:
    - å drøfte løsningene på skisserte praktiske, konkrete problemer i samsvar med fagtradisjonen, og
    - å drøfte faktiske og mulige rettsregler i samsvar med de faglige tradisjonene for betenknings- og korte essays.
- Løse spørsmål som oppstår når ulike regelverk skal samvirke.
- Anvende kunnskap fra ex.fac. til å forstå retten og jussen i en filosofisk og rettsteoretisk sammenheng.

Hvilken kompetanse ønsker vi at dere sitter igjen med etter andre studieår?

- Det er et mål at dere skal ha kompetanse til å
  - arbeide med juridiske spørsmål i forvaltningsorganer og andre institusjoner,
  - arbeide i domstoler og advokatvirksomhet med offentligrettslige spørsmål
  - reflektere kritisk over det dere tilegner dere i de øvrige delene av studiet.

Litteratur - hovedlitteratur

- Hovedlitteraturen er for det alt vesentlige oppdatert og dekker læringskravene
  - OBS: Ny grunnlovstekst ble vedtatt før sommeren!
    - Foreligger nå i ny språkversjon, både på bokmål og nynorsk
    - Noen paragrafer er flyttet på (eks tidligere Grl § 93, § 99 og §112)
    - Flere nye bestemmelser er tatt inn (f. eks Grl § 102, § 104, § 106, § 109, § 113)
  - Foreleserne i de enkelte emnene vil komme tilbake til de nye spørsmål som den nye grunnlovsteksten reiser
  - **NB: Alle bør skaffe seg og sette seg inn i den reviderte teksten!!**
    - Bokmål: <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17?q=grunnloven>
    - Nynorsk: <http://lovdata.no/dokument/NL/lov/1814-05-17-nn?q=grunnloven>

Fakultetets undervisningstilbud

- Plenumsforelesninger
  - Tilbys i alle emner før kursundervisning
  - Ingen påmelding
- Kurs
  - Skal gi mulighet for diskusjon i mindre grupper
  - Forutsetter påmelding
  - Gi beskjed tidlig dersom dere ønsker å melde dere av kurs.
- Kursoppgaver
- Fakultetsoppgaver

Hvordan få best utbytte av læringsmidler?

- Anskaffelse av hovedlitteratur og hjelpemidler bør være førsteprioritet!
- Aktiv bruk av domsamling, lovsamling, traktatsamling og Stortingets forretningsorden!
- Les hovedlitteraturen selvstendig og kritisk
  - Noter spørsmål og kommentarer
  - Diskuter med medstudenter og lærere
- Delta aktivt i kollokvier

Hvordan få best utbytte av fakultets tilbud?

- Still forberedt til forelesninger og kurs!
  - Forberedelse til forelesninger
    - Lese hovedlitteratur, dommer og/eller forelesningsdisposisjoner **før** forelesninger?
  - Forberedelse til kurs
    - Aktive studier av relevant litteratur, dommer, lovtekster, og traktater **før** kursundervisning!
- Skriv alle kursoppgaver og fakultetsoppgaver
- Løs fakultetsoppgaver på eksamensvilkår

Litteratur: tilleggslitteratur og hjelpemidler

- Tilleggslitteratur
  - Ulik praksis innen fagene
  - Bruk litteraturen som studiestøtte: Kilde til internasjonale perspektiver og dypdykk
- Hjelpemidler
  - Lovsamling, domsamling og traktatsamling
  - Stortingets forretningsorden

Eksamen

- Hvordan bruke tidligere eksamensoppgaver og sensorveiledninger?

Lykke til!